

Fiske & Vatten

September 2022

Hösten kommer

Vi går mot höst. Det märks tydligt när man på morgonen tittar ut över sjön och den är helt täckt av låg dimma - värmen lämnar sjön nu. Den stora båten lyfts nu också upp för säsongen. Det har inte blivit något fiske alls någonstans hittills i år. Man kan ju uppleva så mycket fint ändå på och vid vattnet eller i naturen. Den lilla båten i fjällsjön har också varit ute några soliga höstdagar.

Fisk och vatten är ändå en del av mitt liv, även om jag jobbar mindre nu. Jag finns med som fisk- och fiskesakkunnig i olika uppdrag, men även mer allmänt kring vattnets ekologi och juridik som fiskodling och havsbaserade vindkraftverk. Lite kunder har jag också kontakt med, nya som gamla, och det är mycket trevligt. Men, som för många andra också, en stor del av dagens miljöarbete sker bakom en dator.

Fisk och fiske

Även om inte jag har fiskat något hittills i år, så är det många andra som fiskar allt mer. [1,7 miljoner svenskar fritidsfiskar](#), och populäraste fisk är fortfarande gäddan. Intressant är att 86 % av fångade gäddor återutsätts. Det är mycket tycker jag. Självt brukar jag äta upp dom.

Den [blåfenade tonfisken](#), en snabb-simmande bjässe, är tillbaka i våra vatten. Nu har man märkt några och man har fått ny mycket intressant information. Några fiskar [märkta med satellit-sändare](#) visar att det tycks vara samma fiskar som kommer tillbaka till svenska västkusten varje år, och de är extrema långvandrare. Men det är klart, de klarar att simma i upp till 80 km/h, och väger ett antal 100 kg!

Prova att äta andra arter!

Vi svenskar har en ganska bestämd uppfattning om vilka fiskarter som är goda att äta, och vilka som direkt går bort. Genom åren har jag provat att äta diverse arter eftersom jag tycker det är kul att prova och jag har upplevt hur människor i andra kulturer anrättar och gillar fiskarter vi ratar. Jag har på torget i Helsingfors sett hur man säljer nyfångad braxen och id. Våra [grannar i Finland](#) äter också gärna siklöja, då ibland i det som översatt kan kallas fisk-tupp! Eller på finska kalakukko. Det är siklöja inbakad i ett runt rågbröd. I Hasseätages surrealistiska film [Picassos äventyr \(1978\) sjunger Lena Nyman](#) om och om igen en sång på finska vars text är ett recept på kalakukko. För många år sedan fick jag just ett sådant bröd som tack, av ett finskt studiebesök. Men efter ett sommarygn på färja och i buss utan kyla, var jag ändå lite skeptisk då lukten förmedlade viktig information om hur färskt allt var, haha.

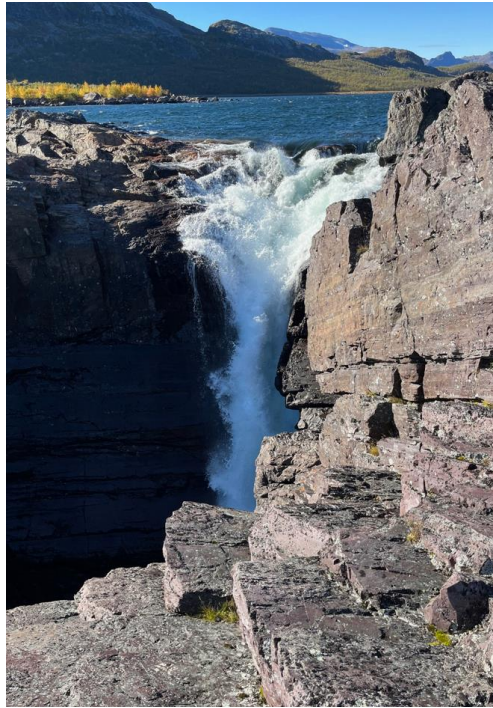
Kalakukko.

Men, nu satsar vi även i [Sverige på att äta braxen](#). Bra idé! Den är god, fast i köttet och har stora ben som lätt lyfts bort. Förr ansågs inkokt braxen, speciellt från Ringsjön i Skåne, som en stor delikatess. Jag har genom åren också erfarit att olika invandrargrupper i Sverige mycket gärna tar tillvara den fisk som vi själva ratar. Just braxen är intressant som substitut till karp under den fasta som flera religioner håller. Alltså, fångar du fisk du inte ätit tidigare, googla ett recept och prova! Om det mot förmodan inte är gott, är det med all säkerhet ändå nyttigt!

Ny teknik

Vill du veta vilka fiskarter det finns i ett vatten? Ta då ett vattenprov och analysera det med avseende på DNA! Numera kan man genom [ett vattenprov söka DNA på de fiskarter som frekvent förekommer i ett vatten](#). Man kan få ett grovt mått både på förekommande arter och mängden fisk. Här kan man också allt eftersom man utvecklar tekniken och referenssamlingen så klart testa även för andra organismer i vattnet. [Här ser du hur man gör.](#)

Stora Sjöfallet i september.

Jag reste till...

Jag åkte till Lappland i september, fantastiska färger och fantastiskt väder. Ett besök var till Stora Sjöfallet, helt fantastiskt, även om vattenflödet bara egentligen numera är en rännil mot förr, innan vattenkraften tog stora delar av vattnet. Även stora kraftverksdammar, och påföljande torrfåror utgör svensk nutidshistoria. En gruva klämdes också in, där mycket av de metaller utvinns som vi bland annat behöver i våra elbilar. Och det är när man ser allt detta som man tänker att ens egen miljöinsats att skaffa elbil, faktiskt har en mycket uppenbar baksida, om man väljer att titta på miljöeffekterna!

Kraftverksdamm i bakgrunden med torrfåra nedanför.

På gång

I höst den 17 oktober, är det efter pandemi-uppehåll äntligen dags för [FishBase Symposium 2022](#), i år med temat laxfiskar. Denna heldagskonferens, kostnadsfri, hålls på Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm. Talarlistan ligger på hög internationell standard. Har man ett fiskintresse är det absolut rätta stället att dyka upp på!

Fiskodling

På [verksam.se](#) har ett antal myndigheter gått samman för att underlätta för företag att registrera sig. Detta ska kunna underlätta för fiskodlingsföretag då dessa ju har himla många olika myndigheter att tillfredsställa. Fiskodlarna har idag krav på kontakt, koll på lagstiftning, kontroller och tillstånd från miljölagen, livsmedelshantering, fiskelagen, djurhälsovård och djurskydd, och plan- och bygglagen som några exempel. Trots detta är tillstånden numera också tidsbegränsade, vilket gör att man jobbar med osäkerhet. Det är en mycket försvårande faktor vid nyetableringar och utbyggnader, då man inte kan kalkylera avskrivningstid, eller belåna investeringar.

På gång på Norconsult

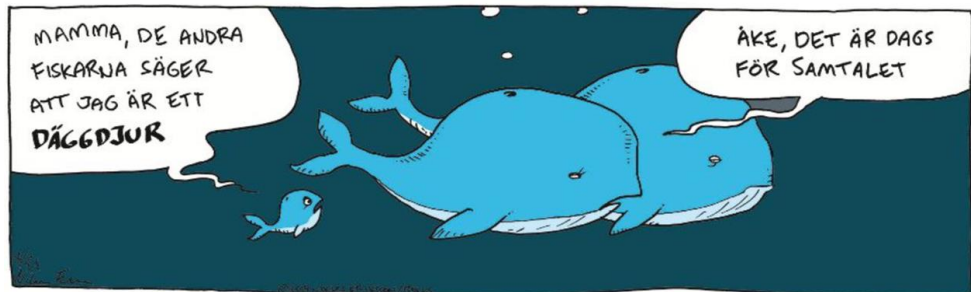
Vi jobbar mycket med dammar och kraftverk och deras omprövningar. Ibland är myndigheterna våra uppdragsgivare, ibland verksamhetsutövarna. Vi hjälper till med dammkontroller, vi projekterar

kraftverk och ibland tar vi fram planer för utrivning. Ett intressant och spännande uppdrag är det långa [omløpet kring Anundsjöes kraftverk](#). Själv har jag lite koll på återskapande av våtmarker, provfisken och ålförsök just nu.

Konsulentminnen

I början av vår tideräkning jobbade jag med kalkning av sjöar och försurning. Vid ett tillfälle ville en markägare att vi skulle kalka hans sjö fastän den inte var speciellt sur. Han sa att han hade planerat ut fisk, men de hade dött. Jag frågade vad han hade planerat ut. Makrill, svarade han! Jag höll mina anletsdrag i styr, och sa att det är ju en saltvattnensfisk. Aha, svarade han, då är det väl kanske ingen idé jag sätter ut krabba heller då!

Det mesta här i livet är som i Vättern – Valfritt!

Trevlig höst och snart vinter

Med önskan om fin höst med vackra färger och mer högtryck än lågtryck. Det är fortfarande lite tid kvar inför sillinläggningar och att ställa fisken på lut.

Björn Tengelin

Fiskeribiolog Miljökonsult
Norconsult AB
 Trädgårdsgatan 14
 SE-702 12 ÖREBRO
 Tel: +46 (0)10-141 83 93
 070-693 04 88
bjorn.tengelin@norconsult.com
www.norconsult.se

>((((((o>x<o))))))<

